

*K*ELDER

KRISTIEN
DIELTIENS

KIND

— DE EENHOORN —

Mijn vader was een jaar dood, toen ze trouwden in de St. Gumbertuskerk, een kerk die mijn moeder vreemd was. Ze was rooms-katholiek opgevoed. Conrad von Berger kwam uit een streng evangelisch luthers gezin, zoals de meeste mensen uit de streek. De dienst werd geleid door de hulppredikant. Mijn stiefvader kon immers moeilijk zijn eigen huwelijksdienst inzegenen.

Weer veranderde mijn leven snel. Mijn moeder had het juist toen ze zei dat alle veranderingen pijn doen.

We verlieten de gehuurde kamer die me zo na aan het hart lag en trokken in bij mijn stiefvader. Ik weigerde zijn naam hardop te zeggen, want dan gaf ik aan dat ik hem in mijn leven toeliet.

Zijn huis stond iets buiten Ansbach, op weg naar Colmburg. Een gunstig teken, zei mijn moeder. Mijn vader was immers opgegroeid in deze streek en Conrad von Berger had hem gekend, beweerde hij. Van de familie van mijn vader was er niemand overgebleven.

Het huis stond vlak bij de heuvels en was te groot voor ons drieën. Iedere kamer leek onbewoond, hoewel alles kraaknet onderhouden was. De meubels waren zoals mijn stiefvader: groot, donker, kaarsrecht en zonder ziel. Ik miste de ongeboende, grove meubels van ons huis in Hongarije. Ik ver-

langde naar de boerentafel waarop mijn moeder wortels en aardappelen sneed. Ik wilde de grote linnenkast terug waarin mijn vader onze namen had gekrast en streepjes had gezet om mijn groei aan te geven. De kast waarin al onze kleren samen opgevouwen lagen als een verbond dat niet te doorbreken viel. Het was voor het eerst dat ik besepte dat er iets achter me lag dat nooit zou terugkomen. Alsof de oude meubels van mijn ouders de dragers waren van mijn herinneringen.

Een kleine ronde tafel, met mahonie in ruitvormen belegd en leeuwenpootjes onderaan de gebogen tafelpoten, vond ik mooi. In de zonnige kamer stond ook een rode zitbank waarin bovenaan in het hout bloempatronen waren uitgesneden. Het werd mijn moeders vaste plek als ze niet aan het werk was.

Aan de voorkant van het huis, naast de voordeur, lag de kamer van mijn stiefvader. Als hij ze verliet, deed hij de deur op slot. 'Wat is er in deze kamer?' vroeg ik.

'Niets voor kinderen. Hier mag je nooit naar binnen. Heb je dat goed begrepen, Manfred?' Hij stak de sleutel in de zakken van zijn zwarte velours kamerjas.

Toen hij weg was, keek ik door het sleutelgat, maar ik zag alleen een donkere kast zoals in de andere kamers. Ik voelde dat in die kamer de geheimen lagen opgeborgen die hem maakten tot de man die hij was. Wanneer hij weg was, probeerde

ik de klink, maar de deur bleef op slot. Ooit zou ik hier naar binnen gaan, wist ik.

In de woonkamer stonden enkele leunstoelen. Ze hadden hoge houten ruggen zonder kussens en armleuningen die je leken te willen insluiten. Ik bleef altijd op de rand van de stoel zitten zodat ik niet gegrepen kon worden.

Boven de haard hingen kruiselings twee zwaarden. Ik glimlachte en mijn stiefvader zag het.

'Manfred, van die zwaarden blijf je af, hoor je me? Ze zijn scherp en veel te gevaarlijk voor kinderhanden.'

Ik knikte, maar mijn glimlach werd groter. Met twee zwaarden kon je iemand doden, wist ik en daar had ik de hulp van die domme Stanislaus niet voor nodig. Hij bleef onderaan de stapel. Van de heilige Conradus hoefde ik niet meer bang te zijn, die had ik opgegeten.

Dan was er ook nog de kelder. Ik moet iets hebben voorvoeld, want ik ontweek de kelderdeur. En tegelijkertijd werd ik er naartoe gezogen.

Op een keer stond de deur halfopen. Ik kon de stenen trap zien die naar beneden leidde en enkele uitgeholde treden en het pikzwarte donker: een gat waarin je kon verdwijnen. Voor altijd.

'Wat is er daar?' vroeg ik mijn moeder.

'De kelder. Je weet toch wat een kelder is?'

Natuurlijk wist ik wat een kelder was. Het huis in Hongarije had er ook een, met een klein venstertje dat net boven de grond uitkeek. Mijn moeder bewaarde er de pompoenen en de uien, en drukte er de zuurkool aan in aardewerk potten. Ze legde er het zaad en de pitten te drogen, die het volgende jaar nieuwe bloemen en groenten zouden opbrengen. Ik ging er soms naartoe als ik niet wilde gevonden worden. Een kelder als een veilig hol dat geurde naar nu en morgen. De warme oksel van een huis.

Zo zag deze kelder er niet uit.

‘Wat is er daar?’ Mijn stem moet dwingend hebben geklonken, want ze gaf geprikkeld een korte snok aan mijn arm.

‘Houd ermee op, Manfred. Het is een gewone kelder.’

Ze zag aan mijn gezicht dat haar antwoord me niet beviel, dus trok ze me mee de kelder in.

‘Kijk zelf maar.’

Ik stribbelde tegen, maar ze was sterker.

De treden waren glad en beneden hing een geur van doodgaan. Het was er inktzwart, zelfs mijn schaduw was niet zichtbaar. Mijn moeder stak een kaars aan. Er was niets te zien en toch ook weer wel. Er lag stro op de grond en er waren ijzeren ringen in de muur gemetseld. Mijn angst was terecht. Een kelder die niets bewaarde, was een plaats die je moest vrezen.

Ik rukte me los en holde de trap op, terug naar het licht. Mijn stiefvader stond in de deuropening. Hij torende wijde beens boven me uit, met een fijne glimlach om zijn mond. Zijn ogen lachten niet.

'Hier moest ik naartoe van mijn vader als ik me niet gedroeg.' Toen wist ik waarom ik die kelder haatte. Hij bewaarde angst, verdriet en eenzaamheid, vastgeklonken aan de ijzeren ringen in de muur. In de hoeken bij de deur hing een spinnenweb met een kruisspin erin. Ik huiverde.

Mijn moeder ging niet meer naar Otto.

Ik miste de stille aanwezigheid van de doden en hun rust die als een veilige deken aanvoelde. Ik vroeg haar niets, maar liet haar ook geen seconde alleen. Ze had haar hart verloren en niets was zo erg als dat. Haar handen waren leeg, maar dat wist ze zelf nog niet. Ze keek op naar Conrad. Ik zag alleen maar een toren, zonder deur of venster.

Mijn stiefvader eiste dat ze het huis kraakhelder hield, want een rein huis was de afspiegeling van een reine ziel. De vloeren moesten om de twee weken met licht rijnzand worden geschuurd en vervolgens geboend met honingkleurige bijenwas. Hij zei dat ik moest meehelpen en mijn moeder bond lappen onder mijn schoenen zodat ik de vloeren kon schoonwrijven

tot ze glansden. Een keer per maand moesten de meubelen met donkere was worden ingewreven en opgeboend.

Mijn moeder deed alles zonder morren en bracht het huis tot leven. Ze naaide gordijnen en legde tafelkleedjes. Ze haakte lapjes en borduurde kussens met bloemmotieven. Ze legde een moestuin aan en zaaide rozen en reukerwten langs het hek. De bijen kwamen vanzelf. Ze schikte bloemen in vazen en zong zacht liederen voor zich uit. Even hoopte ik nog dat ze in staat was om Conrads hart te doen smelten.

Ze was achtentwintig jaar, maar zag eruit als een jong meisje. Hij was de veertig al voorbij en zag eruit als een van de heiligen die ondersteboven onder een kiezel lagen. Ze mochten nooit meer meedoen als ik een vraag stelde.

De krans van schijnheiligheid om zijn hoofd, de ijsskoude blik in zijn ogen en de glimlachende dreiging op zijn knappe gezicht maakten me steeds wantrouwiger. Ik bleef op mijn hoede. De zwaarden hingen te hoog, ik kon er niet bij. In de kelder was er nog die ene, dikke kruisspin.

De eerste twee maanden was hij vriendelijk en behulpzaam. Hij raakte mijn moeder aan zoals hij zijn bijbel aanraakte. Behoedzaam en met toewijding en respect. Zij was gelukkig met iedere aanraking van zijn hand en ze bloosde als een kind.

Hij kuste haar nooit in het bijzijn van een ander en daar was ik blij om.

Maar al vlug leerden we zijn ware aard en zijn wetten kennen.

Na een paar maanden kreeg de krans van heiligheid barsten en ook mijn moeder zag het, al deed ze alsof er niets aan de hand was.

Na die eerste keer had hij mij nooit meer aangeraakt en dat was maar goed ook. Zijn handen waren even koud als die van de lijken die ik samen met mijn moeder had gewassen.

'Hij is koud,' fluisterde ik in haar oor, toen hij ons niet kon horen.

'Ik zal hem warm voor je maken,' fluisterde ze terug.

'Hoeft niet,' antwoordde ik, maar ze luisterde al niet meer. Hij kwam de kamer weer binnen en zij legde haar handen in die van hem en keek hem innig aan. Een beetje zoals ze mij altijd bekeek als ik net gewassen was en schone kleren aanhad.

Er lag een zweem van een glimlach om zijn mond toen hij met gedempte stem zei: 'Ik hoop dat God ons zegent met een kind.'

Mijn moeder bloosde en ik werd rood van woede. Een kind? Een ander kind dan ik? Hier onder hetzelfde dak? Een kind dat me zou vastbinden aan een appelboom en dat tot honderd kon tellen?

Ik liep naar buiten en rende door het bos, de heuvels op, tot ik niet meer kon en me liet vallen tussen de varens. De stilte van

het bos troostte me. De bomen keken op me neer en fluisterden me geruststellende woorden toe. In het bos mocht ik zijn wie ik was en de gedachte aan een ander kind verdween uit mijn hoofd. De lente brak aan en overal droegen de bomen bloesems. Als het enigszins kon, verdween ik achter het huis het bos in en de heuvel op naar het kasteel van Colmberg. In de buurt van het kasteel was een broedplaats van herten waar ik afgeworpen rendiergeweien vond. Ik verzamelde de geweien en verstopte ze in een hol onder blootliggende wortels van een eeuwenoude eik. De stapel groeide en ik wurmde me naar het midden ervan. Daar voelde ik me beschermd.

Ik kon me goed onzichtbaar maken, merkte ik, en tot mijn grote verbazing waren sommige dieren niet bang voor me. Een vos bekeek me vanuit de struiken en eekhoorns knabelden rustig verder aan de sparappels wanneer ik op een boomtak klom. Ik kon urenlang stil zijn en als ik al een geluid maakte, verstoorde het nooit de rust van het bos.

Die zomer sloot ik vriendschap met een jong edelhert. Ik zag hem voor het eerst toen hij vocht met een ander hert. Zijn bastgewei was nog klein. Ze vochten, luid burlend, op hun achterpoten op de rand van een uitstekend rotsplateau een eindje boven mijn schuilplaats uit. Ik keek ademloos toe. De sterkste duwde het zwakkere hert naar de rand. Het dier viel

naar beneden, slechts een paar meter verwijderd van waar ik zat. Ik durfde niet te bewegen, maar ik voelde dat dit een heilig moment was. Het gevallen hert bleef liggen, het hurlde zachtjes na, alsof het de strijd nog niet wilde opgeven.

Na lange tijd durfde ik uit mijn schuilplaats te komen en ik kroop op handen en voeten dichterbij. Een deel van het gewei was afgeknapt. Ik zag dat het hert pijn had en niet meer overeind kon. Het bleef op zijn zij liggen, ook toen ik zijn neusrug aaide en het bemoedigend toesprak. Ik bleef tot het bijna donker werd en gaf het de appel die ik die middag in mijn broekzak had gestoken. Het hert rook er eerst aan en at hem toen op. Ik ging tegen mijn zin naar huis.

Mijn moeder was ongerust. Mijn stiefvader was boos. Hij verweet me onverschilligheid omdat ik geen rekening had gehouden met mijn moeder. Op zijn dwingende vragen gaf ik een veilig antwoord: ik was verloren gelopen in het bos. Hij geloofde het en ik moest mijn moeder beloven om nooit meer zo ver het bos in te gaan.

De volgende dag zat het hert er nog steeds. Het scheen me te herkennen, want het hurlde zachtjes en draaide niet met de ogen. De wonde op zijn kop genees langzaam, en ik smeerde er uierzalf op. Die gebruikte mijn moeder ook als mijn mond ontstoken was.

Ik zorgde iedere dag voor appels en oud brood en noemde hem in stilte Hubert naar de heilige Hubertus. Die had op Goede Vrijdag op een hert gejaagd en opeens ontdekt dat in het gewei van het dier een vlamvend kruis stak.

Hubert genas, maar bleef een beetje manken. Hij snuffelde aan mijn handen op zoek naar voedsel dat ik altijd bij me had en hij likte mijn lelijke gezicht. Nooit zal ik dat moment vergeten: zijn warme, schrapende tong die me het gevoel gaf dat ik mocht zijn wie ik was. Ik fluisterde woorden in zijn oor die ik nog aan niemand had gezegd. Hij scheen te luisteren en ik praatte maar en praatte maar en het hele bos hield de adem in. Ik wist niet dat ik zoveel woorden had. Toen ik was uitgesproken, stak hij zijn kop in de lucht en burlde luid. Zijn roep echode door het bos.

Onze vriendschap had een keerzijde: hij werd uitgestoten door de roedel. Hij rook te veel naar mens.

Het jaar daarna bleef een stuk van zijn gewei kleiner. Het was verminkt door de val. Hij en ik waren gelijk.